مقاله پژوهشی

رابطه جو اخلاقی مدرسه با حس تعلق به مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

دکتر سهیلا احمدی*، دکتر محمد حسنی و دکتر میرنجف موسوی

گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه

(تاریخ دریافت:96/2/23، تاریخ پذیرش:96/4/26)

چکیده

زمینه: بیشترین یادگیری از طریق آموزش رسمی در مدارس اتفاق می‌افتد و سیستم‌های اثربخش مدارس نیازمند ترکیب صحیحی از منابع و تسهیلات آموزشی مناسب، جهت گیری اخلاقی جو مدرسه و دانش‌آموزانی که آماده یادگیری هستند می‌باشند. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش جو اخلاقی بر حس تعلق به مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمام دانش‌آموزانی بود که در سال تحصیلی1395-1394 در دبیرستانهای متوسطه نظری دوره دوم ارومیه مشغول به تحصیل بود. با روش طبقه‌ای نسبی 1003 دانش‌آموز به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های استاندارد جو اخلاقی و حس تعلق به مدرسه جمع‌آوری شد. برای آزمون مدل مفهومی از روش تحلیل مسیر استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که مؤلفه‌های جواخلاقی با حس تعلق به مدرسه ارتباط مستقیم و مثبت دارند. همچنین، مؤلفه‌های جو اخلاقی از طریق حس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی رابطه غیرمستقیم و مثبت دارند. می‌توان نتیجه‌گیری کرد که هرگونه بهبود در جو اخلاقی مدرسه می‌تواند با بهبود حس تعلق در مدرسه و پیشرفت تحصیلی همراه باشد.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش حاکی از آن است که جو اخلاقی به‌طور مستقیم باعث ارتقای حس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان می‌شود. همچنین جو اخلاقی به‌طور غیرمستقیم موجب بالا رفتن پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

کلید واژگان: *جو اخلاقی، حس تعلق به مدرسه، پیشرفت تحصیلی*

سرآغاز

آموزش بزرگترین ابزار رشد و توسعه فرد و جامعه و همچنین وسیله‌ای برای شکوفایی سرمایه انسانی[1] و پیشرفت ملی می‌باشد. آموزش همچنین نقش کلیدی در تعیین این موضوع که زندگی بزرگسالی فرد چگونه خواهد بود دارد. به عبارت دیگر، سطح بالاتری از آموزش به معنای درآمد بالاتر، سلامتی بهتر و زندگی طولانی‌تر است. بیشترین یادگیری از طریق آموزش رسمی در مدارس اتفاق می‌افتد و سیستم های اثربخش مدارس نیازمند ترکیب صحیحی از منابع و تسهیلات آموزشی مناسب، جهت گیری اخلاقی جو مدرسه[2] و دانش‌آموزانی که آماده یادگیری هستند می‌باشند.

حس تعلق[3] یکی از نیازهای اساسی انسان است که در هرم نیازهای مازلو بعد از نیازهای فیزیولوژیکی و امنیت قرار می‌گیرد. ازآنجایی‌که دانش‌آموزان وقت زیادی را در مدرسه می‌گذرانند و فرصت زیادی برای تعامل با معلمان و دانش آموزان دارند، حس تعلق به مدرسه زمینه مناسبی را برای یادگیری و سلامت دانش آموزان ایجاد می‌کند(1). حس تعلق در محیط های آموزشی به عنوان حس مورد پذیرش واقع شدن، ارزشمند شمرده شدن و مورد تشویق قرار گرفتن توسط دیگران(معلمان و همسالان) در محیط کلاس درس و حس یک قسمت مهم از زندگی و فعالیت کلاسی تعریف شده است(2). مطالعات قبلی نشان داده‌اند که حس تعلق با نتایج تحصیلی زیادی مانند حضور در مدرسه، نمرات پایان

* نویسنده مسؤول؛ نشانی الکترونیکی: soheilaahmadi.mn75 @ yahoo.com

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

سال، موفقیت و عملکرد تحصیلی و نرخ اتمام مدرسه ارتباط مثبت دارد(8-3).

همچنین امروزه این ایده که شکست دانش آموز به دلیل ضعف‌های فردی است جای خود را به ایده شکست مدرسه داده است. این شکست مدارس در فراهم کردن آموزش مناسب برای نیازهای متفاوت است که منجر به شکست دانش آموز می‌شود. بنابراین، شکست مدرسه یک موضوع در مورد برابری است (9). در سطح مدرسه، شکست مدرسه به‌عنوان ناتوانی مدرسه در فراهم کردن آموزش عادلانه و شمول و محیط یادگیری مناسب برای دانش‌آموزان در جهت بدست آوردن نتایج فراخور توانایی و تلاش آنها تعریف می‌شود (10). بنابر این، جو مدرسه می‌تواند به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی و برابری فرصت‌های آموزشی مطرح شود.

جو مدرسه تجربیات دانش‌آموزان، کارکنان مدرسه و والدین را از زندگی مدرسه از نظر اجتماعی، عاطفی، اخلاقی و تحصیلی منعکس می‌کند(11). نتایج مطالعات قبلی نشان داده‌اند که جو مثبت مدرسه با عزت نفس، خودپنداره[4] دانش آموزان، کاهش میزان غیبت دانش آموزان در مدارس متوسطه، کاهش خشونت و کاهش تعلیق از دبیرستان مرتبط است(16-12). هم چنین با پیامدهای یادگیری مانند انگیزه یادگیری و با پیشرفت دانش‌آموز در تمام سطوح تحصیلی ارتباط مثبت دارد و تأثیر منفی بافت اجتماعی-اقتصادی بر موفقیت تحصیلی را کاهش می‌دهد(20-17).

جو سازمانی[5] را به عنوان« ادراک مشترک از چیزهای اطراف» تعریف شده است(21). جدیدترین نوع جو سازمانی، جو اخلاقی[6] است که توسط دو صاحب نظر این حوزه معرفی شده است(22). این صاحب نظران جو اخلاقی را به‌عنوان « ادراک مشترک از چیزی که رفتار صحیح است و چگونه باید شرایط اخلاقی در یک سازمان مدیریت شوند» تعریف کرده اند. جو اخلاقی مدرسه از طریق ارزیابی تعاملات و روابط معلمان و دانش آموزان در پنج اصل اخلاق (احترام به استقلال، ضرر نرساندن، نیکی کردن، عدالت و صداقت) مورد بررسی قرار می‌گیرد (23). مطالعات نشان داده‌اند که زمانی که دانش‌آموزان احساس می‌کنند در یک محیط شفاف، عادلانه و منصفانه قرار دارند، ثبات عاطفی بیشتری از خود نشان داده و عملکرد تحصیلی بهتری نیز دارند(24).

با توجه به اهمیت جو اخلاقی و پیامدهای مثبت آن در سازمان تحقیقات بسیار زیادی به منظور بررسی و تعیین عوامل پیش‌بینی کننده و پیامدهای آن انجام شده است. برای مثال، در پژوهشی روابط بین جو اخلاقی، رفتارهای شهروندی سازمانی، تعهد سازمانی، اشتیاق شغلی و رفتار ضد تولید با استفاده از الگوسازی معادله ساختاری مورد تحلیل قرار گرفتند و نتایج نشان دادند که جو اخلاقی سازمان هم به‌طور مستقیم و هم به‌طور غیرمستقیم از طریق تعهد سازمانی و اشتیاق شغلی بر رفتارهای شهروندی سازمانی و رفتار ضد تولید در محیط کار تأثیر می‌گذارد(25). در پژوهشی نیز رابطه فضای اخلاقی با فضای آموزشی و همچنین نقش میانجی توسعه حرفه‌ای بر این رابطه در نمونه‌آماری متشکل از اعضای هیئت علمی دانشگاه رازی کرمانشاه با استفاده از معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان دادند که رابطه بین فضای اخلاقی با اخلاق آموزشی و همچنین توسعه حرفه‌ای مثبت و معنادار بود اما نقش میانجی توسعه حرفه‌ای در رابطه فضای اخلاقی با اخلاق آموزشی[7] و معنا دار نبود(26). و در پژوهش دیگری، رابطه بین رهبری اخلاقی با توانمندسازی دانشجویان دانشگاه شهید باهنرکرمان با روش معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت و نتیجه حاکی از رابطه مثبت ومعنادار بین رهبری اخلاقی و توانمندسازی بود(27). در پژوهشی نیز تأثیر جواخلاقی مدرسه کسب‌وکار را بر رفتار غیراخلاقی را در 318 دانشجو دوره لیسانس مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان دادند که جواخلاقی یکی از پیش بینی‌کننده های قوی رفتار غیراخلاقی بود، به‌طوری که دانشجویانی که ادراک مثبتی در مورد جو اخلاقی دانشگاه داشتند به احتمال بیشتر از رفتار غیراخلاقی خودداری می‌کردند (28).

پژوهشهایی نیز سعی کردند که جو اخلاقی را در محیط مدرسه مورد بررسی قرار دهند. برای مثال، در پژوهشی رابطه بین جوّ اخلاقی محل کار و کیفیت زندگی[8] کاری معلمان راهنمایی شهر یزد مورد مطالعه قرار گرفت و یافته‌های تحقیق نشان داد بین کیفیت زندگی کاری معلمان و جوّ اخلاقی محل کار رابطه معنی‌داری وجود داشت(29). در مطالعه دیگری رابطه جو اخلاقی سازمانی با اعتماد[9] و تعهد[10] سازمانی دبیران دوره متوسط شهر اصفهان با استفاده از تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفت و نتایج تحقیق نشان داد که جو اخلاقی و اعتماد و تعهد از یک سو و میان اعتماد و تعهد از دیگر سو رابطه علی معناداری وجود داشت(30).

هم‌چنان که مشاهده می‌شود مطالعات قبلی سعی کرده‌اند جو اخلاقی را از نظر کارکنان مورد بررسی قرار دهند و مطالعات بسیار کمی به منظور بررسی جو اخلاقی مدرسه از نظر دانش‌آموزان و ارتباط آن با پیامدهای تحصیلی انجام شده است. بنابر این تحقیق حاضر سعی دارد ارتباط بین مؤلفه‌های جو اخلاقی مدرسه را با دو پیامد عمده تحصیلی مورد بررسی قرار دهد. مؤلفه‌های جو اخلاقی عبارتند از: تعاملات[11] و روابط[12] بین معلمان و دانش‌آموزان (یعنی چگونه معلمان با دانش‌آموزان تعامل دارند یا ارتباط برقرار می‌کنند)، دانش‌آموز به معلم/ محیط یادگیری[13] (یعنی چگونه دانش‌آموزان با معلمان تعامل دارند و ارتباط برقرار می‌کنند) و دانش آموز به دانش‌آموز (یعنی چگونه دانش‌آموزان با دانش‌آموزان تعامل دارند و ارتباط برقرار می‌کنند) می‌باشد. نگاره 1 مدل مفهومی تحقیق را نشان می‌دهد.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

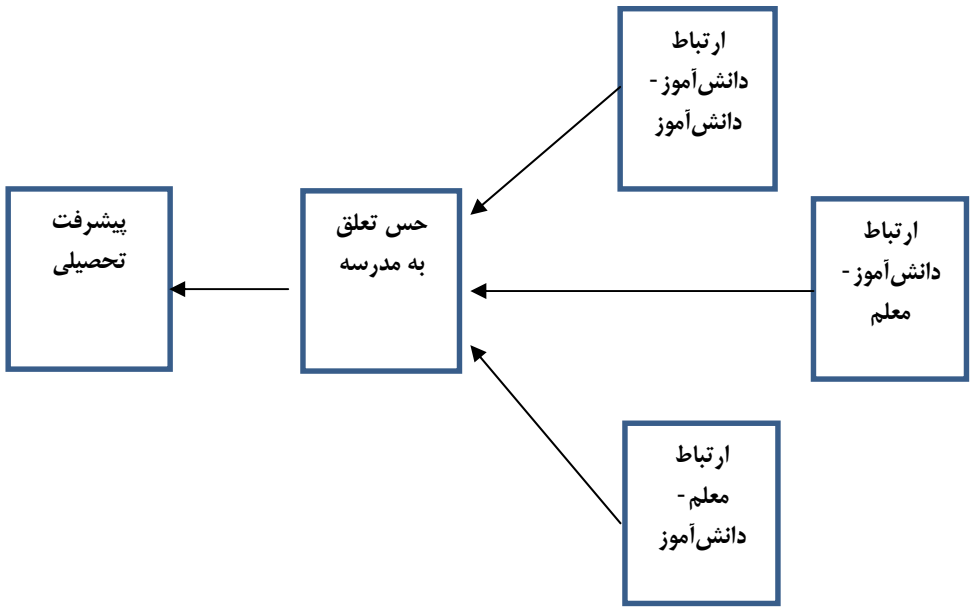

نگاره 1: مدل نظری پژوهش

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات توصیفی و از نظر طرح پژوهشی همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این مطالعه تمام دانش آموزان مشغول به تحصیل در شصت و یک دبیرستان دوره دوم شهرستان ارومیه در سال تحصیلی 1395- 1394 بیست و پنج هزار نفر بود. 1003 نفر با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی به‌صورت تصادفی از تمام مدارس با توجه به جمعیت هر مدرسه انتخاب گردیدند سعی شد که ترکیب جنسیتی و رشته تحصیلی نمونه آماری با توجه به جامعه آماری باشد. برای جمع آوری اطلاعات، از دو پرسشنامه به شرح زیر استفاده شد:

پرسشنامه استاندارد جو اخلاقی مدرسه: در این مطالعه برای سنجش جو اخلاقی مدرسه، مقیاس سنجش جو اخلاقی دبیرستان و مدارس راهنمایی مورد استفاده قرار گرفت(23). این مقیاس جو اخلاقی مدرسه را از طریق ارزیابی تعاملات و روابط معلمان و دانش آموزان در پنج اصل اخلاق (احترام به استقلال، ضرر نرساندن، نیکی کردن، عدالت و صداقت) مورد اندازه گیری قرار می‌دهد. این پرسشنامه دارای 3 خرده مقیاس تعاملات و روابط بین معلمان و دانش‌آموزان دارای 21 گویه(برای مثال«معلمان موجب می‌شوند دانش‌آموزان احساس امنیت بکنند» و «معلمان با همه دانش‌آموزان با احترام رفتار می‌کنند»)؛ دانش‌آموز به معلم/ محیط یادگیری دارای 16 گویه (برای مثال،« دانش‌آموزان بطور فعالانه در فعالیتهای کلاس شرکت می‌کنند» و « دانش‌آموزان از یادگیری از معلمان لذت می‌برند»)؛ و دانش‌آموز به دانش‌آموز دارای 15 گویه (برای مثال، دانش‌آموزان با همکلاسی‌های خود با احترام رفتار می‌کنند» و « دانش‌آموزان به همکلاسی‌های خود کمک می‌کنند حتی اگر این کار به معنای بار کاری بیشتر برای خود آنان باشد») می‌باشد. گویه‌های این پرسشنامه در مقیاس 5 درجه‌ای لیکرت قرار دارند (از درست نیست=1 تا همیشه درست است=5). روایی و پایایی این ابزار در پژوهشهای پیشین مورد تائید قرار گرفته است (31، 23). آلفای خرده مقیاس‌های این پرسشنامه در پژوهش حاضر 0/75، 0/83 و 0/80 به دست آمد.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه: توسط پرسشنامه هشت سوالی تعلق به مدرسه که در تحقیقات پیزا مورد استفاده قرار گرفته بود مورد سنجش قرار گرفت(31). نمونه گویه‌های این پرسشنامه عبارتند از: « مدرسه من جایی است که من احساس تنهایی می‌کنم» و « من نمی‌خواهم به مدرسه بروم». این گویه‌ها در مقیاس 4 درجه‌ای لیکرت (از کاملا مخالف تا کاملا موافق) قرار دارند. آلفای این مقیاس 0/8 برآورد شد.

برای سنجش پیشرفت تحصیلی، معدل کتبی نهایی پایه سوم متوسطه دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گرفت.

داده‌های به‌دست آمده با استفاده از روش تحلیل مسیر و توسط نرم‌افزارهای SPSS و AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

در جدول 1، شاخص‌های توصیفی متغیرهای تحقیق که شامل میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی ارائه شده است. با توجه به جدول شماره 1 روابط بین دانش‌آموزان و معلمان نسبت به دیگر مؤلفه‌ها دارای بالاترین میانگین و همچنین بالاترین انحراف معیار می‌باشد. با توجه به این جدول، قدر مطلق چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها کمتر از 2 می‌باشد. بنابر این، پیش فرض مدل‌یابی علّی یعنی نرمال بودن تک متغیری برقرار است.

جدول 1: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
روابط بین معلمان و دانش‌آموزان	3/74	0/66	-0/393	0/243
روابط بین دانش‌آموزان و معلمان	3/79	0/86	-0/511	-0/290
روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان	3/66	0/68	-0/850	1/493
حس تعلق	2/92	0/477	0/471	0/217
پیشرفت تحصیلی	16/66	2/03	-0/52	-0/240

همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول شماره 2 ارائه شده است.

جدول 2: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	روابط بین معلمان و دانش‌آموزان	روابط بین دانش‌آموزان و معلمان	روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان	حس تعلق	پیشرفت تحصیلی
روابط بین معلمان و دانش‌آموزان	1				
روابط بین دانش‌آموزان و معلمان	0/500**	1			
روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان	0/351**	0/371**	1		
حس تعلق	0/211**	0/231**	0/212**	1	
پیشرفت تحصیلی	0/167**	0/189**	0/197**	0/358**	1

**p<0/01

چنانچه این جدول مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های جو اخلاقی با حس تعلق و پیشرفت تحصیلی مثبت و معنی دار هستند. از تحلیل همبستگی میان متغیرها می‌توان نتیجه گیری کرد که هر گونه افزایش در جو اخلاقی مدرسه همراه با افزایش در نمرات حس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان و همچنین پیشرفت تحصیلی می‌باشد.

شاخص‌های ارزیابی برازندگی کلی مدل در جدول 3 ارائه شده است. با توجه به این جدول نسبت مقدار مجذور کا به درجه آزادی برابر با 2/531، شاخص CFI برابر با 0/993، شاخص GFI برابر با 0/997، شاخص AGFI برابر با 0/979، شاخص NNFI برابر با 0/99 و شاخص RMSEA برابر با 0/05 است. بنابراین، می‌توان گفت مدل نهایی از برازش خوبی برخوردار است.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

جدول3: شاخص های نیکویی برازش الگوی آزمون شده پژوهش

شاخص	مقدار بدست آمده	حد قابل پذیرش
X^2/df	2/531	کمتر از 3
GFI	0/997	بیشتر از 0/90
AGFI	0/979	بیشتر از 0/80
RMSEA	0/05	کمتر از 0/08
NNFI	0/99	بیشتر از 0/90
CFI	0/993	بیشتر از 0/90
PNFI	0/98	بیشتر از 0/60

برای آزمون مدل مفهومی از تحلیل مسیر استفاده گردید. نتایج تحلیل مسیر (نگاره 2، جدول 4) نشان می‌دهد که اثر مستقیم حس تعلق بر پیشرفت تحصیلی (0/331) می‌باشد که در سطح 0/001 معنی‌دار است. همچنین، اثرمستقیم روابط بین معلمان و دانش‌آموزان بر حس تعلق (0/99) در سطح 0/001 معنی‌دار است. اثر مستقیم روابط بین دانش‌آموزان و معلمان بر حس تعلق(0/121) نیز در سطح 0/001 معنی‌دار است و همچنین اثر مستقیم روابط بین دانش‌آموزان با دانش‌آموزان بر حس تعلق(0/134) در سطح 0/001 معنی‌دار است.

جدول 4: ضرایب تأثیر جو اخلاقی بر پیشرفت تحصیلی و حس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان

مسیر فرضیه ها	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل	واریانس تبیین شده
به روی پیشرفت تحصیلی از				0/32
حس تعلق	0/331	-	0/331	
روابط بین معلمان و دانش‌آموزان	-	0/042*	0/042	
روابط بین دانش‌آموزان و معلمان	0/126	0/033*	0/159	
روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان	-	0/044*	0/044	
به روی حس تعلق از				0/21
روابط بین معلمان و دانش‌آموزان	0/099**	-	0/099	
روابط بین دانش‌آموزان و معلمان	0/121**	-	0/121	
روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان	0/134**	-	0/134	

همچنین، اثر غیرمستقیم روابط بین معلمان و دانش‌آموزان (0/042) در سطح 0/01 معنی‌دار است. اثر مستقیم روابط بین دانش آموزان و معلمان بر حس تعلق(0/033) نیز در سطح 0/01 معنی‌دار است و همچنین اثر مستقیم روابط بین دانش آموزان با دانش آموزان بر حس تعلق(0/044) در سطح 0/01 معنی‌دار است. از آنجایی‌که این اثر از طریق حس تعلق وارد می‌شود، نقش واسطه ای حس تعلق در ارتباط مؤلفه‌های جو اخلاقی و پیشرفت تحصیلی تأیید می‌شود. الگوی آزمون شده پژوهش حاضر در نگاره 2 ارائه شده است.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

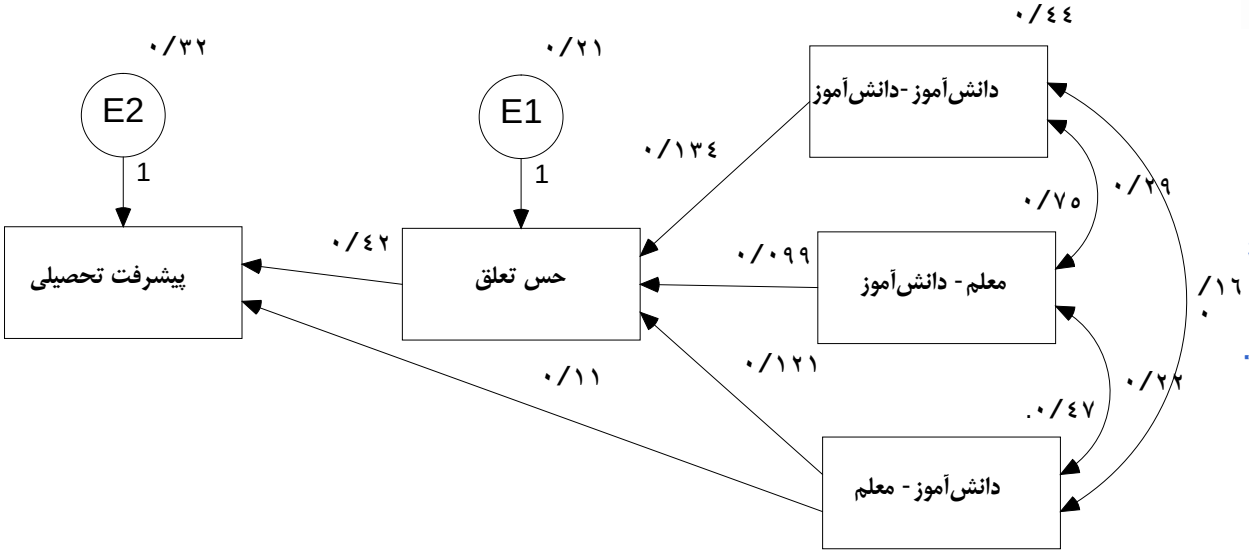

نگاره 2: الگوی آزمون شده پژوهش

بحث

هدف پژوهش حاضر پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان براساس مؤلفه‌های جو اخلاقی بود. نتایج آزمون مدل از طریق روش تحلیل مسیر نشان داد که مدل برازش مناسبی در بین دانش‌آموزان دارد و حس تعلق به مدرسه می‌تواند 32 درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین کند. و هم‌چنین مؤلفه‌های جو اخلاقی نیز می‌توانند 21 درصد از تغییرات حس تعلق به مدرسه را پیش‌بینی کنند.

اولین فرضیهٔ پژوهش مبنی بر این بود که حس تعلق به مدرسه اثر مستقیم و مثبتی بر پیشرفت تحصیلی[14] دانش‌آموزان دارد. نتایج تحلیل مسیر نیز از این فرضیه حمایت نمود و نشان داد که با بالا رفتن حس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان، پیشرفت تحصیلی آنان افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج تحقیقات قبلی(7-5) همسو هست.

دومین فرضیه این پژوهش این بود که روابط بین معلمان و دانش‌آموزان اثر مستقیم بر حس تعلق به مدرسه دارد. یافته‌های پژوهش حاضر نیز از این فرضیه حمایت کرد و نشان داد هر چقدر معلمان رابطه مثبت با دانش‌آموزان داشته باشند، حس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. این یافته با تحقیقات قبلی همسو است(33).

سومین فرضیه پژوهش مبنی‌بر این بود که روابط بین دانش‌آموزان و معلمان با حس تعلق به مدرسه ارتباط مستقیم و مثبت دارد. یافته‌های پژوهش حاضر این فرضیه را تأیید کرد که با پژوهش قبلی همسو است(33). تحقیقات نشان داده‌اند که توانایی دانش‌آموزان در شکل دادن روابط با معلمان دارای پیامدهای مثبت تحصیلی و رفتاری است(33).

فرضیه چهارم مبنی‌بر این بود که روابط بین دانش‌آموزان و دانش‌آموزان، اثر مستقیم و مثبت بر حس تعلق به مدرسه دارد. نتایج این پژوهش این فرضیه را تأیید کردند که با نتایج تحقیقات قبلی همسو است(34،35).

آخرین فرضیه پژوهش مبنی‌بر این بود که مؤلفه‌های جو اخلاقی از طریق حس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت و غیرمستقیم دارد. یافته‌های تحقیق این فرضیه را نیز تأیید کردند.

نتایج این تحقیق نشان دادند که روابط دانش‌آموزان و معلمان بر حس تعلق به مدرسه اثر مستقیم و مثبت و بر پیشرفت تحصیلی اثر مثبت غیرمستقیم دارد. بنابر این، به معلمان توصیه می‌شود از طریق استفاده از تکنیکهای گوش دادن فعال[15]، روش‌های یاددهی- یادگیری تعاملی و قدردانی از پیشرفت دانش‌آموز و نه فقط پیشرفت بالا موجب شوند دانش‌آموزان روابط مثبت با آنها ایجاد کنند.

نتایج این حاکی از این بود که روابط معلمان و دانش‌آموزان بر حس تعلق به مدرسه اثر مستقیم و مثبت و بر پیشرفت تحصیلی اثر مثبت غیرمستقیم دارد. بنابر این، به معلمان توصیه می‌شود نسبت به شناخت دانش‌آموزان، حاکم کردن جو انصاف و احترام متقابل در کلاس درس موجب بالا رفتن روابط مثبت بین خود و دانش‌آموزان گردند.

همچنین نتایج حاکی از این امر بود که روابط دانش‌آموزان با یکدیگر بر حس تعلق اثر مثبت مستقیم و برپیشرفت تحصیلی اثر

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

مثبت غیرمستقیم دارد. بنابر این، به معلمـان و مـسئولان مـدارس پیشنهاد می‌شود با ترتیب دادن فعالیت‌های فوق برنامه، تمرین‌های یادگیری تیمی، یادگیری مشارکتی[16] و پروژه‌های تحقیقات گروهی این ارتباط را تقویت کنند.

نتیجه‌گیری

براساس نتایج به دست آمده می‌توان بیان کرد که با حـاکم شـدن جو مملو از احترام، انصاف و همکاری بین معلمان با دانش‌آمـوزان، دانش‌آموزان با معلمان و دانش‌آموزان با دانش‌آموزان حس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان را افـزایش مـی‌یابـد و همچنـین پیـشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نیز بالا می‌رود.

ملاحظه‌های اخلاقی

جهت رعایت اصول اخلاقی در پژوهش حاضر، توزیع و تکمیل کلیه پرسشنامه‌ها توسط پژوهشگران انجام شد. لازم به ذکـر اسـت کـه قبل از اجرای پرسش نامه ها، توضیح کلی در مورد هدف پـژوهش و نحوه پاسخگویی ارائه گردید و بیان شد که پاسخ‌های آنها کاملا محرمانه باقی خواهند ماند و اگر تمایل نداشـته باشـند، هـر وقـت بخواهند می‌توانند از پاسخگویی امتناع کنند.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند تا از تمامی دانش‌آموزانی که با صبر و صداقت به سوالات پرسشنامه پاسـخ دادنـد، سپاسـگزاری نمایند.

واژه نامه

1. Human capital	سرمایهٔ انسانی
2. School climate	جو مدرسه
3. Sense of belonging	حس تعلق
4. Self-concept	خوپنداره
5. Organizational climate	جوسازمانی
6. Ethical climate	جواخلاقی
7. Educational ethics	اخلاق آموزشی
8. Quality of life	کیفیت زندگی
9. Trust	اعتماد
10. Obligation	تعهد
11. Interactions	تعاملات
12. Relationships	روابط
13. Learning environment	محیط یادگیری
14. Academic Achievement	پیشرفت تحصیلی
15. Active listening	گوش دادن فعال
16. Collaborative learning	یادگیری مشارکتی

References

1. Vaz S, Falkmer M, Ciccarelli M, Passmore A, Parsons R, Black M, Falkmer et al. (2015). Belongingness in early secondary school: Key factors that primary and secondary schools need to consider. PLoS ONE; 10(9).
2. Goodenow C. (1993b). Classroom belonging among early adolescent students: Relationships to motivation and achievement. Journal of Early Adolescence; 13(1): 21–43.
3. Rosenfeld LB, Richman JM, Bowen GL. (1998). Low social support among at-risk adolescents. Social Work in Education; 20(4):245–260.
4. Roeser RW, Midgley C, Urdan TC. (1996). Perceptions of the psychological environment and early adolescents' psychological and behavioral functioning in school: The mediating role of goals and belonging. Journal of Educational Psychology; 88(3):408–422.
5. Barber BK, Olsen JA. (1997). Socialization in context: Connection, regulation, and autonomy in the family, school, and neighborhood and with peers. Journal of Adolescent Research; 12(2): 287–315.
6. Blum RW. (2005). A case for school connectedness. Educational Leadership; 62(7):16–20.
7. Waters S, Cross D, Runions K. (2009). Social and ecological structures supporting adolescent connectedness to school: A theoretical model. Journal of School Health; 79(11):516–524.
8. Connell J P, Halpern-Felsher B, Clifford E, Crichlow W, Usinger P. (1995). Hanging in there: Behavioral, psychological, and contextual factors affecting whether African-American adolescents stay in school. Journal of Adolescent Research; 10(1):41-63.
9. Faubert B. (2012). In-school policies and practices for overcoming school failure: A Literature Review for the OECD. Paris: OECD.
10. Field S, Kuczera M, Pont B. (2007). No more failures: Ten steps to equity in education, education and training policy. Paris: OECD.
11. Thapa A, Cohen J, Higgins-D'Alessandro A, Guffey S. (2012). School climate research summary. USA: National School Climate Center.
12. Hoge R, Smit E K, Hanson S L. (1990). School experiences predicting changes in self-esteem of sixth- and seventh-grade students. Journal of Educational Psychology; 82: 117–127.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]

13.Cairns LG. (1987). Behavior problems. In: M. J. Dunkin (Ed.), International encyclopedia of teaching and teacher education . New York: Pergamon. Pp. 446-452.

14.Gottfredson GD, Gottfredson DC. (1989). School climate, academic performance, attendance, and dropout. USA: Charleston County School District SC; Effective Schools Battery; Teacher Surveys.

15.Gregory A, Cornell D, Fan X. (2012). Teacher safety and authoritative school climate in high schools. American Journal of Education; 118 (4):401-425.

16.Lee T, Cornell D, Gregory A, Fan X. (2011). High suspension schools and dropout rates for black and white students. Education and Treatment of Children; 34(2):167–192.

17.Eccles JS, Wigfield A, Midgley C, Reuman D, MacIver D, Feldlaufer H. (1993). Negative effects of traditional middle schools on students' motivation. Elementary School Journal; 93: 553–574.

18.MacNeil AJ, Prater DL, Busch S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. International Journal of Leadership in Education; 12(1):73-84.

19.Stewart EB. (2008). School structural characteristics, student effort, peer associations, and parental involvement: The influence of school- and individual-level factors on academic achievement. Education & Urban Society; 40(2):179-204.

20.Astor RA, Guerra N, Van Acker R. (2010). How can we improve school safety research? Educational Researcher; 39 (1):69-78.

21.Reichers AE, Schneider B. (1990). Organizational climate and culture. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

22.Victor B, Cullen J B. (1988). The organizational bases of ethical work climates. Administrative Science Quarterly; 33: 101-125.

23.Schulte LE, Thompson F, Talbott J, Luther A, Garcia M, Blanchard S, Conway L, et al. (2002). The development and validation of the ethical climate index for middle and high schools. The School Community Journal; 12(2):117-132.

24.Yang HJ. (2004). Factors affecting student burnout and academic achievement in multiple enrollment programs in Taiwan's technical–vocational colleges. International Journal of Educational Development; 24(3): 283–301.

25.Hashemi SI, Marzayee Z, Beshlid K, Naaami AZ. (2017). Analyzing the model of consequences of organizational ethics climate. Ethics in Science and Technology; 11 (3):49-58. (In Persian).

26.Ardalan MR, Behashtirad R.(2017). The relationship between ethical climates of organization with teaching ethics; mediating role of professional development. Ethics in Science and Technology; 11 (4): 37-48. (In Persian).

27.Fazel A, Kamalyan AR, Roshan SA. (2017). Relationship between ethical leadership and student's empowerment. Ethics in Science and Technology; 11 (3):59-68. (In Persian).

28.Birtch TA, Chiang FFT. (2014).The influence of business school's ethical climate on students' unethical behavior. Journal of Business Ethics; 123(2): 283–294.

29.Dehghan Marvedasti S, Rasouli R. (2014). The role of ethical climate of job environmental on quality of work life school teachers. Journal of Career and Organizational Counseling; 6(18): 76-99. (In Persian).

30.Shirazi A, Ahmadi Zahrani M. (2015).Surveying the relationship of ethical organization climate to organizational trust and organizational commitment of high school teachers in Isfahan. Quarterly Journal of New Approaches in Educational Administration; 5(20): 41-64. (In Persian).

31.Keiser KA, Schulte LE. (2007). The development and validation of the elementary school ethical climate index. The School Community Journal; 17(2): 73-88.

32.PISA (2000). Technical report. Paris: OECD.

33.Hamre BK, Pianta RC. (2001). Early teacher–child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. Child Development; 72(2): 625-638.

34.Weare K, Gray G. (2003). What works in developing children's emotional and social competence and wellbeing?. London, UK: Department for Education and Skills.

35.Waters S, Lester L, Cross D. (2014b). Transition from primary to secondary school: Expectation vs. experience. Australian Journal of Education; 58(2): 153-166.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.17.5]